

Vispārējo informācijas prasmju
diagnostika dabas zinībās

Ingrīda Muraškovska
Rīga, 4.02.2009.

Pilsētas diagnosticējošie darbi – atbalsts skolām

- Jelgavas reģionālā Pieaugušo izglītības centra metodiskais atbalsts pamatizglītības nodrošināšanā Jelgavas pilsētas skolām – diagnosticējošie darbi : matemātika, dzimtā valoda, lasītprasme
- Darba sagatavošana, izpilde, rezultātu analīze, ieteikumi

Informācijas prasmju diagnosticēšanas nepieciešamība

- Dzimtajā valodā diagnosticēta lasītprasme nenodrošina pārnesi, nepieciešama starppriekšmetu diagnostika
- Informācijas prasmes – pamats patstāvīgai zināšanu iegūšanai un dzīvei informācijas sabiedrībā

Informācijas prasmju diagnosticēšanas plānojums

- Klašu grupa – 5.klases: pāreja no sākumskolas uz pamatskolu
- Izglītības joma – zinātņu un tehnoloģiju pamati: prasmju konkretizācija, vērtēšanas organizācija
- Informācijas prasmes – vispārējās, bet ne datorprasmes: mācību grūtību konkretizācija

Aspekti diagnosticējamā informācijas prasmju noteikšanai

- Vispārējo informācijas prasmju būtība un modeļi
- Dabaszinību mācību priekšmeta standarta prasības
- Konkrētās situācijas ierobežojumi

[Informācijpratība]

- Informācijpratība ir spēja atrast, atlasīt, novērtēt, pārvaldīt un izmantot informāciju. (Latvijas ZA Terminoloģijas komisija.0
- Informācijpratība ir spēja efektīvi piekļūt informācijai un to izvērtēt atbilstoši savām vajadzībām. (Breivik, 1985, p. 723).

Vispārējo informācijas prasmju struktūra (pēc R. Birziņas)

- Informācijas meklēšana. Strukturēta pieeja jautājuma noteikšana. Apzinās savas vajadzības, plāno informācijas izvēli. Izvēlas atbilstošo tēmu, izvirza problēmu, plāno stratēģiju. Pēta izvēlētos materiālus. Nosaka informācijas iegūšanas avotus.
- Informācijas resursu izvēle (spēja navigēt informācijas avotos). Izvēlas atbilstošos informācijas avotus, jūtas brīvi jebkurā informatīvā vidē
- Informācijas novērtēšana un atlase. Novērtē novērtēt iegūtās informācijas būtiskumu, ticamību un kvalitāti, atlasa nebūtisko un nevajadzīgo/lieko informāciju.
- Informācijas efektīva izmantošana (radoša ģenerēšana). Spēj salīdzināt un pretstatīt iegūto informāciju, interpretēt atbilstoši savām vajadzībām, izdarīt secinājumus.
- Informācijas nodošana citiem. Informācija saprotamā veidā tiek nodota citiem.

Dabaszinību mācību priekšmeta standarta prasības

- Pētniecības darba pamati:
  - Informācijas ieguve
  - Pētījuma plānošana
  - Eksperimentālā darbība datu ieguvei
  - Datu apstrāde un analīze
  - Iepazīstināšana ar iegūtajiem rezultātiem un to apspriešana
- Dabas sistēmas un procesi –
  - Salīdzina ikdienā biežāk izmantojamus materiālus pēc to īpašībām, pamatojoties uz saviem novērojumiem
  - Pēc dotās informācijas par materiāliem spriež par to lietošanu

Konkrētās situācijas ierobežojumi

- Skolēnu vecumposms – zināšanas, pieredze, darbaspējas, uztveres īpatnības
- Laiks – 1 mācību stunda (40 min)
- Vieta – klases telpa (bez datoriem)
- Informācijas nodrošinājums – tikai diagnosticējošā darba teksts

Uzdevumu konstruēšanas nosacījumi

- Metodoloģiskais pamats – sasniegumu testi: mērāmā pazīme, tās būtība, uzdevums, kurā tā izpaužas
- Tematika – caurvijas princips: vienota visam darbam; balsts nevis uz zināšanām, bet informācijas prasmēm, kas nodrošina zināšanu ieguvu
- Uzdevums vērsts uz kompleksu prasmju izmantošanu
- Vērtēšana – 4 līmeņos

[1. Uzdevums]

- Dots - situācijas apraksts, kuras risināšanai nepieciešama informācijas
- Uzdevums – izveidot jautājumus, kas ļauj iegūt problēmai atbilstošo informāciju
- Prasme - noteikt problēmas risināšanai nepieciešamo informāciju
- Vērtēšanai - jautājuma būtiskums, meklējuma lauka sašaurināšana

[2.Udevums]

- Dots – grafisks eksperimenta procesa attēlojums un vārdu banka
- Uzdevums – uzrakstīt eksperimenta plānu un noformulēt secinājumus
- Prasmes –
  - uztvert vizuālo informāciju, veidot izpratni par attēlotiem procesiem un atspoguļot to tekstā;
  - plānot eksperimentu
- Vērtēšanai – grafiskas informācijas izpratne, eksperimenta plānošanas struktūra un detalizācija, secinājumu korektums

[3. Uzdevums]

- Doti – divi teksti par vienu parādību
- Uzdevums – izvēlēties korektu tekstu (pēc atbilstības balsta zināšanām un sadzīves pieredzei)
- Prasmes –
  - Novērtēt informācijas ticamību;
  - Noteikt nepieciešamo informāciju un izmantot jaunu secinājumu veidošanai;
  - Noteikt cēloņsakarības.
- Vērtēšanai – ticamā teksta izvēle, uzdevumam atbilstoša informācijas noteikšana un izmantošana jaunas atziņas veidošanai

[Pārbaudes darba testēšana]

- X-skolas 5. un 6.klasēs ar latviešu un krievu mācībvalodu
- Rezultāti saskan ar skolēnu vispārējiem mācību rezultātiem
- Rezultāti kopumā viduvēji
- Pēc testēšanas darbā veiktas korekcijas uzdevumu nosacījumu precizēšanai

[Biežāk pieļautie trūkumi]

- Problēmas risināšanai formulētie jautājumi nesistēmiski, nebūtiski sašaurina meklējumu lauku
- Eksperimenta plāns bez plāna struktūras, izlaisti būtiski plāna elementi: hipotēzes veidošana, datu pierakstīšana
- Izvēlas nekorektu tekstu (iespējamā motivācija – informāciju var izmantot tiešā veidā, bez pārveidojumiem)
- Netiek veiktas atzīmes tekstā

[Secinājumi]

- Diagnosticējošais darbs ietver lielāko daļu vispārējo informācijas prasmju, atbilst skolēnu uztverei un spējām
- Darbs sniedz iespēju konkretizēt vispārējo informācijas prasmju līmeni un ar tām saistītās mācību grūtības mācību priekšmetu apguvē
- Konkrētāki secinājumi būs iespējami pēc diagnostiskā darba izpildes Jelgavas skolās